

Deddf Cymwysterau Cymru 2015

2015 dccc 5

Deddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru i sefydlu corff newydd o'r enw Cymwysterau Cymru; i ddarparu i Gymwysterau Cymru allu cydnabod cyrff sy'n gyfrifol am ddyfarnu cymwysterau penodol yng Nghymru a chymeradwyo cymwysterau penodol a ddyfernir yng Nghymru a chyflawni swyddogaethau penodol eraill; ac at ddibenion cysylltiedig. [5 Awst 2015]

Gan ei fod wedi ei basio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac wedi derbyn cydsyniad Ei Mawrhydi, deddfir fel a ganlyn:

RHAN 1

TROSOLWG

1 Trosolwg

- (1) Mae'r adran hon yn drosolwg o brif ddarpariaethau'r Ddeddf.
- (2) Mae Rhan 2—
 - (a) yn sefydlu Cymwysterau Cymru ac (yn Atodlen 1) yn gwneud darpariaeth ynghylch ei aelodaeth a'i drefniadau llywodraethu,
 - (b) yn nodi prif nodau Cymwysterau Cymru, ac
 - (c) yn ei gwneud yn ofynnol i Gymwysterau Cymru, wrth arfer ei swyddogaethau, weithredu mewn ffordd y mae'n ystyried ei bod yn briodol at ddiben cyflawni'r nodau hynny.
- (3) Mae Rhan 3 yn gwneud darpariaeth ynghylch cydnabod gan Gymwysterau Cymru gyrff sy'n dyfarnu cymwysterau yng Nghymru.
- (4) Mae Rhan 4 yn gwneud darpariaeth ynghylch cymwysterau blaenoriaethol a chymeradwyo gan Gymwysterau Cymru gymwysterau i'w dyfarnu yng Nghymru. Mae—
 - (a) yn ei gwneud yn ofynnol i Gymwysterau Cymru a Gweinidogion Cymru lunio rhestr o gymwysterau sydd i fod yn flaenoriaeth i Gymwysterau Cymru,

- (b) yn galluogi Cymwysterau Cymru o dan amgylchiadau penodol i benderfynu y dylid cyfyngu ar nifer y ffurfiau ar y cymwysterau hynny a gymeradwyir ganddo (naill ai i un neu i fwy nag un),
 - (c) yn galluogi Cymwysterau Cymru i ymrwymo i drefniadau gyda chorff i ddatblygu ffurf newydd ar gymhwyster i'w dyfarnu yng Nghymru, pan fo wedi gwneud penderfyniad fel y'i disgrifir ym mharagraff (b) mewn cysylltiad â'r cymhwyster o dan sylw, a
 - (d) yn galluogi Cymwysterau Cymru i ystyried cymeradwyo cymhwyster i'w ddyfarnu yng Nghymru nad yw wedi ei gynnwys ar y rhestr y cyfeirir ati ym mharagraff (a).
- (5) Mae Rhan 5 yn galluogi Cymwysterau Cymru i ddynodi cymhwyster at ddiben galluogi i gwrs sy'n arwain ato gael ei gyllido gan Weinidogion Cymru neu awdurdod lleol yng Nghymru, neu ei ddarparu gan neu ar ran ysgol a gynhelir yng Nghymru.
- (6) Mae Rhan 6—
- (a) yn darparu mai dim ond os yw Cymwysterau Cymru wedi cymeradwyo neu ddynodi'r ffurf ar y cymhwyster y mae cwrs addysg neu hyfforddiant yn arwain ati y caniateir i'r cwrs gael ei gyllido gan Weinidogion Cymru neu awdurdod lleol yng Nghymru, neu ei ddarparu gan neu ar ran ysgol a gynhelir yng Nghymru, a
 - (b) yn gwneud darpariaeth sy'n cyfyngu ar effaith yr amodau a osodir gan Ofqual, mewn cysylltiad â dyfarnu yng Nghymru ffurf ar gymhwyster sydd wedi ei chymeradwyo gan Gymwysterau Cymru; ac sy'n cyfyngu ar effaith yr amodau cydnabod a osodir gan Gymwysterau Cymru fel nad ydynt yn gymwys mewn cysylltiad â dyfarnu cymwysterau y tu allan i Gymru.
- (7) Mae Rhan 7 yn gwneud darpariaeth ynghylch camau y caiff Cymwysterau Cymru eu cymryd os yw'n ystyried bod corff sy'n dyfarnu cymwysterau yng Nghymru wedi methu â chydymffurfio ag amod y mae'r gydnabyddiaeth o'r corff hwnnw, neu'r gymeradwyaeth i gymhwyster a ddyfernir ganddo, yn ddarostyngedig iddo.
- (8) Mae Rhan 8 yn gwneud darpariaeth ynghylch swyddogaethau eraill Cymwysterau Cymru, gan gynnwys—
- (a) y pŵer i ddarparu gwasanaeth ymgynghori a gwasanaethau eraill ar sail fasnachol,
 - (b) y ddyletswydd i lunio datganiad polisi,
 - (c) sut y mae Cymwysterau Cymru i ymdrin â chwynion,
 - (d) ffioedd y caniateir i Gymwysterau Cymru eu codi, ac
 - (e) y ddyletswydd i roi sylw i egwyddorion penodol wrth gyflawni gweithgareddau rheoleiddiol.
- (9) Mae Rhan 9 yn gwneud darpariaeth gyffredinol, gan gynnwys nodi mynegai o dermau wedi eu diffinio a ddefnyddir yn y Ddeddf.
- (10) Yn Rhan 9, mae adran 56 yn nodi ystyr y term “cymhwyster” fel y'i defnyddir yn y Ddeddf.

RHAN 2

SEFYDLU A PHRIF NODAU CYMWYSTERAU CYMRU

2 Sefydlu Cymwysterau Cymru

- (1) Mae Cymwysterau Cymru wedi ei sefydlu fel corff corfforaethol.
- (2) Mae Atodlen 1 yn cynnwys darpariaeth bellach ynghylch Cymwysterau Cymru.
- (3) Mae Atodlen 2 yn gwneud darpariaeth ynghylch trosglwyddo staff ac eiddo i Gymwysterau Cymru.

3 Prif nodau Cymwysterau Cymru

- (1) Wrth arfer ei swyddogaethau, rhaid i Gymwysterau Cymru weithredu mewn ffordd y mae'n ystyried ei bod yn briodol at ddiben cyflawni'r prif nodau a ganlyn—
 - (a) sicrhau bod cymwysterau, a system gymwysterau Cymru, yn effeithiol i ddiwallu anghenion rhesymol dysgwyr yng Nghymru;
 - (b) hybu hyder y cyhoedd mewn cymwysterau ac yn system gymwysterau Cymru.
- (2) Wrth ystyried yr hyn sy'n briodol at ddiben cyflawni ei brif nodau, mae'r materion y mae Cymwysterau Cymru i roi sylw iddynt yn cynnwys (ymhlith pethau eraill)—
 - (a) dymunoldeb hyrwyddo twf cynaliadwy yn economi Cymru;
 - (b) dymunoldeb hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg, gan gynnwys drwy argaeledd trefniadau asesu sy'n darparu ar gyfer asesu drwy gyfrwng y Gymraeg, ac argaeledd cymwysterau sydd fel arall yn hyrwyddo neu'n hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg;
 - (c) ystod a natur y cymwysterau sydd ar gael ac ystod a natur eu trefniadau asesu;
 - (d) gofynion rhesymol cyflogwyr, sefydliadau addysg uwch a'r proffesiynau o ran addysg a hyfforddiant (gan gynnwys o ran safonau gofynnol cymhwysedd ymarferol);
 - (e) pa un a yw'r wybodaeth, y sgiliau a'r ddealltwriaeth y mae'n ofynnol eu dangos at ddiben penderfynu a yw cymhwyster i gael ei ddyfarnu i berson yn adlewyrchu'r wybodaeth gyfredol a'r arferion gorau cyfredol;
 - (f) pa un a yw cymwysterau yn dangos lefel o gyrhaeddiad sy'n gyson â'r hyn a ddangosir gan beth bynnag y mae Cymwysterau Cymru yn ei ystyried yn gymwysterau cyffelyb, pa un a'u dyfernir yn Ewrop neu rywle arall;
 - (g) pa un a ddarperir cymwysterau yn effeithlon ac er mwyn sicrhau gwerth am arian;
 - (h) priod rolau a chyfrifoldebau pob un o'r personau a ganlyn mewn cysylltiad â system gymwysterau Cymru (gan gynnwys drwy gyfeirio at gydweithredu rhwng y personau hynny, a pha mor effeithiol ydynt wrth gyflawni eu rolau)—
 - (i) cyrff dyfarnu, darparwyr dysgu, Cymwysterau Cymru a Gweinidogion Cymru;
 - (ii) unrhyw bersonau eraill sy'n cyflawni swyddogaethau y mae Cymwysterau Cymru yn ystyried eu bod yn berthnasol at ddiben system gymwysterau Cymru.

- (3) Mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at system gymwysterau Cymru yn gyfeiriadau at y system, yn ei chyfanrwydd, y dyfernir cymwysterau drwyddi i bersonau a asesir yn gyfan gwbl neu'n bennaf yng Nghymru at y diben hwn.

RHAN 3

CYDNABOD CYRFF DYFARNU

Cyffredinol

4 Cydnabod cyrff dyfarnu

- (1) Caiff Cymwysterau Cymru gydnabod corff dyfarnu o dan ddarpariaethau'r Rhan hon.
- (2) Mae Rhan 4 (cymwysterau blaenoriaethol a chymeradwyo cymwysterau) yn gwneud darpariaeth i gorff a gydnabyddir o dan y Rhan hon mewn cysylltiad â dyfarnu cymhwyster wneud cais i Gymwysterau Cymru i ffurf ar y cymhwyster hwnnw gael ei chymeradwyo.
- (3) Mae Rhan 5 (dynodi cymwysterau eraill) yn gwneud darpariaeth i gorff a gydnabyddir o dan y Rhan hon mewn cysylltiad â dyfarnu cymhwyster wneud cais i Gymwysterau Cymru i ffurf ar y cymhwyster hwnnw gael ei dynodi o dan adran 29.

Meini prawf cydnabod

5 Dyletswydd i osod meini prawf cydnabod cyffredinol

- (1) Rhaid i Gymwysterau Cymru osod a chyhoeddi meini prawf cydnabod ("meini prawf cydnabod cyffredinol") i'w cymhwyso ganddo at ddibenion adran 8 (cydnabod corff dyfarnu yn gyffredinol).
- (2) Caiff y meini prawf cydnabod cyffredinol wneud darpariaeth wahanol ar gyfer disgrifiadau gwahanol o gorff dyfarnu.

6 Pŵer i osod meini prawf cydnabod sy'n benodol i gymhwyster

- (1) Caiff Cymwysterau Cymru osod a chyhoeddi meini prawf cydnabod ("meini prawf cydnabod sy'n benodol i gymhwyster") i'w cymhwyso ganddo at ddibenion adran 9 (cydnabod corff dyfarnu mewn ffordd sy'n benodol i gymhwyster).
- (2) Caiff y meini prawf wneud darpariaeth wahanol ar gyfer—
- (a) disgrifiadau gwahanol o gorff dyfarnu;
 - (b) cymwysterau gwahanol neu ddisgrifiadau gwahanol o gymhwyster.

7 Diwygio meini prawf cydnabod cyffredinol a meini prawf cydnabod sy'n benodol i gymhwyster

- (1) Caiff Cymwysterau Cymru ddiwygio—
- (a) y meini prawf cydnabod cyffredinol;
 - (b) y meini prawf cydnabod sy'n benodol i gymhwyster.

- (2) Os yw Cymwysterau Cymru yn diwygio'r meini prawf, rhaid iddo—
 - (a) cyhoeddi'r meini prawf fel y'u diwygiwyd, a
 - (b) pennu pa bryd y mae'r diwygiadau i gael effaith.
- (3) Rhaid i'r dyddiad a bennir o dan is-adran (2)(b) beidio â rhagflaenu'r dyddiad y cyhoeddir y meini prawf diwygiedig.

Cydnabod cyrff dyfarnu

8 Cydnabod corff dyfarnu yn gyffredinol

- (1) Caiff corff dyfarnu wneud cais i Gymwysterau Cymru i gael ei gydnabod yn gyffredinol yn gorff sy'n dyfarnu cymwysterau yng Nghymru.
- (2) Caiff y corff dyfarnu bennu yn ei gais gymhwyster neu ddisgrifiad o gymhwyster nad yw'n dymuno cael ei gydnabod mewn cysylltiad â'i ddyfarnu.
- (3) Os yw'r corff yn bodloni'r meini prawf cydnabod cyffredinol a gyhoeddwyd yn fwyaf diweddar o dan adran 5, rhaid i Gymwysterau Cymru gydnabod y corff dyfarnu.
- (4) Os nad yw'r corff yn bodloni'r holl feini prawf hynny caiff Cymwysterau Cymru, er hynny, os yw o'r farn ei bod yn briodol gwneud hynny, gydnabod y corff.
- (5) Wrth benderfynu a yw'n briodol cydnabod corff o dan is-adran (4), rhaid i Gymwysterau Cymru roi sylw i—
 - (a) pa un a yw'r corff yn bodloni'r meini prawf cydnabod cyffredinol yn sylweddol,
 - (b) effaith ei fethiant i fodloni'r meini prawf hynny yn llawn, ac
 - (c) pa mor debygol ydyw o fodloni'r meini prawf yn llawn wedi hynny.
- (6) Pan fo cymhwyster neu ddisgrifiad o gymhwyster wedi ei bennu gan gorff dyfarnu yn unol ag is-adran (2), nid yw cyfeiriadau at y meini prawf cydnabod cyffredinol yn is-adrannau (3) i (5) i gael eu trin fel pe baent yn cynnwys y meini prawf hynny i'r graddau y maent yn gymwys mewn cysylltiad â dyfarnu'r cymhwyster neu'r disgrifiad o gymhwyster a bennir.
- (7) Pan fo corff dyfarnu wedi ei gydnabod o dan yr adran hon ac eithrio mewn cysylltiad â dyfarnu cymhwyster neu ddisgrifiad o gymhwyster a bennir ganddo yn unol ag is-adran (2), neu gymhwyster neu ddisgrifiad o gymhwyster y mae cydnabyddiaeth o dan yr adran hon wedi ei hildio neu wedi ei thynnu'n ôl mewn cysylltiad â'i ddyfarnu, caiff wneud cais i Gymwysterau Cymru i gael ei gydnabod mewn cysylltiad â dyfarnu'r cymhwyster neu'r disgrifiad o gymhwyster.
- (8) Mae is-adrannau (2) i (6) yn gymwys at ddibenion cais o dan is-adran (7) fel pe bai'n gais o dan is-adran (1).
- (9) Effaith cydnabod o dan yr adran hon yw bod y corff yn cael ei gydnabod mewn cysylltiad â dyfarnu cymwysterau yng Nghymru ac eithrio—
 - (a) y cymwysterau hynny y mae meini prawf cydnabod sy'n benodol i gymhwyster yn gymwys mewn cysylltiad â hwy,
 - (b) unrhyw gymhwyster neu ddisgrifiad o gymhwyster a bennir yn unol ag is-adran (2), ac